

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izveniši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati, za avstro-ogorske dežele za celo leto 16 gold., za pol leta 8 gold. za četrt leta 4 gold. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gold., za četrt leta 3 gold. 30 kr., za en mesec 1 gold. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kraj. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gold. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 25—26 poleg gledališča v „zvezdi“. — O pravništvu, na katero naj se blagovoljno pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Iz Petrograda 14. okt.

[Izv. dop.]

V našem občestvu se zadnje dni godi velika premena. Prejšnja apatičnost večine k vsemu, kar se tiče osode Slovanstva, ustopa mesto živahnemu delovanju vsacega in vseh skupaj. Če bi hercegovinski boji ne imeli družih nasledkov, kot to, da so vzbudili v vseh brez razločka Slovanih čuvstvo plemenske zveze, bi uže ne bili zastoj, upamo pa, da bodo zapustili bolj vidne sledi. Vsak kdor časnik v roke vzame, najprej pregleda razne telegrame z bojišča, potem dopise od tam (skoraj vsak ruski list ima specialnega dopisnika v Hercegovini), pred tremi tedni so pa na prvem mestu ruskih novin bili razni govori Mac-Mahona i. dr. Celo domače vnanje zadeve zanimajo naše občestvo dosti manj, kot bosniške inhercegovinske, le redko se najde v časnikih kaka notica o srednji Aziji, kjer bijejo uže dva meseca boje, z veliko bolj nevarnim in močnim sovražnikom, kakor je bila Hiva. Kašgar ima namreč 30 milijonov prebivalcev in Jakub-han slovi za energičnega človeka.

Pa ne le bojevalci za slobodo Jugoslovanstva, še v večji meri naše občestvo obrača svojo pozornost na iz domovine prognane reveže. V začetku vstaje, ko so bili naši časniki zavisni še od židovsko-nemško-turkofilskih bečkih listov, se je delalo le tu pa tam kaj in še to na tihem, odkar so pa domači dopisniki odkrili vso nãgoto revščine in da upajo izdatne pomoči le od Rusije, se je vzbudil v naših tisti čut, ki se mu pravi narodni ponos. Povsod se nabira v cerkvah, v šolah, na veselicah, v fabrikah itd. in koliko se je nabralo, se vidi iz tega, da je sam „Golos“ v 14 dneh, iz po večini malih zneskov nabral 10.000 rubljev) 16.000

gld). Se ve, da so mej njimi tudi večji doneski, tako n. pr. je neznana osoba darovala v primer drugim 3000 rubljev, več pa po 50 do 100 do 500. Posestniki naših konjsko-železnih cest (12 milj) so naznačili Hercegovincem zbor od 5. i 6. sept. Slavjanski komitet dela kar more, če mi ravno nij znano s kakim vspehom. Izdal bode mej drugim knjigo z spisi najboljših naših literatorov v korist pregnanih in ranjenih Jugoslavjanov.

Obrazovalo se je tudi več oddelnih komitetov, posebno damskih. Tako pri nas. Ne manj pa se gibljejo tudi v gubernijah, iz česar smemo zaključiti, da upanje pregnanih na našo pomoč nij bila zastoj.

Kar se pa tiče končnega vspeha vstaje, moram odkritosrčno povedati, da tukaj upanje ne gre dalje, kakor kar bode dosegla diplomacija. Iz vseh jako navdušenih člankov naših listov pregleduje misel, da Rusija „za zdaj“ nij pripravljena začetni akcijo zunanaj, ker če bi hotela pomagati vstancem začela bi se obče evropska vojska, katere srečni izid je jako dvomljiv, kakor pravijo naši listi. Da se pa pripravljajo na vse slučaje, vidi se iz tega, da je ruskim časnikom prepovedano uže celi mesec, pisati o premeščeni in predviženji armije. Celo o jesenskih manevrah v Odessi se nič ne sliši, koliko je tam vojakov zbranih, mej tem, ko so bili prejšnji v časnikih na tanko popisani.

Končno naj omenim še literaturno novost, da je te dni izšel prvi zvezek Slavjanskega zbornika, obsegajoč 40 tiskanih pol, velja 3 rublje. Tiskata se drugi in tretji, v ravno takem obsegu. Spisi so od ruskih in drugih slovanskih pisateljev.

K.

Trgovinsko-politično vprašanje.

Trgovinsko in obrtniško vprašanje je zdaj na dnevnem redu bolj, nego nekdaj. Od kod pomanjkanje denarjev? od kod slabo stanje obrtnije, industrije in trgovine? od kod splošno ubožanje? Tako se obče vprašuje in narodno-gospodarstveno izobraženi odgovarjajo: To izhaja od tod, ker mi nijsmo domačega dela branili pred tujo konkurenco, ki ga je zaduševala. Naš denar je šel za tuje blago iz dežele ven; namesto da bi bili mi svoje delavce dobro plačevali in tako denar v deželi ohranili, plačevali smo tuje. Nijsmo znali konsumenta približati producentu, bila je naša trgovinska politika za „svobodno trgovino“, to je, angleške fabrike so svobodno svojo robo po takej ceni v naše kraje uvažale, s katerimi naše fabrike v svojej začetnosti nijso precej konkurirati mogle in so propadale. Sedaj, to se vé da, ko se vidijo žalostni nasledki, ne le za trgovino, temuč za vse stanove, sedaj se je vse spokorilo in po vseh volilnih shodih čujemo geslo „schutzzoll“, bramba domačega dela, odiranje tuje izdelka z visocim colom tako dolgo, dokler se domača industrija ne povzdigne in okrepi tako, da bode svobodno lahko borila se z angleško.

A ne le pri nas v Avstriji, tudi zunaj v preoščabnej Nemčiji, kjer so po Sedanu v vseh rečeh na svetu prvi in prvi, tudi tam jim zmanjkuje novcev iz dežele, in roma na Francosko in na Angleško. Bismark sam je postal colni brambovec v trgovinskej politiki in, kakor časopisi trdijo, predložil cesarju Vilhelmu dotične korake. Producerska moč tudi na Nemškem nij taka, da ne bi angleške in francoskeje podlegla.

Z zadovoljstvom moramo konstatirati,

Listek.

Leibnitz o odreji mladine *).

(Konec.)

Detinstvo je vedoma doba, kjer domišljija prevladuje; iz tega se okoristimo in napolnimo torej fantazijo lepih podob. V ta namen priporoča umetne podobe — obraze (tableaux des arts), velike bakroreze v obliki atlantov, kateri nam na prvi pogled obraz cele znanosti, umetnosti in celega rokodelstva pokažejo. Leibnitz uže je poznal take obraze za fortifikacijo, artilerijo, marino, praktično geometrijo in rimske starožitnosti. Celo morala in politika se daste razjasniti po dobrih podobah.

S tem zadobiva pa deček tudi okus za

*) Glej štev. 236.

dobre slike in veselje za risanje, vsakemu tolikanj potrebno risanje!

Razen podob nasvetuje vzlasti kabinete za umetnine in prirodne, da se dečku ali stvari same ali vsaj modeli pokažejo. Sem spadajo anatomske modeli človeškega trupla in njegovih delov, n. pr. očesa; obrazi domače posode, rokodelstev z orodjem, medalje, litografije in drugi spomeniki v razjasnjenje stare in nove zgodovine. Za geometrijo so itak modeli (bili uže za Leibnitza), ki se razmikajo in stikajo, enako za mašine in orodja. Sploh nij važnejšega, nego da se stvari temeljito, razumno (par raison) izpoznavajo; le to brani pozabljivosti. — Za prirodne imamo uže kabinete povsodi, ali za umetnine! — je bil doslej glas vpijočega v puščavi. —

Doslej je razum domišljijo rabil za vodnico; ali polagoma treba, da preide na reči,

ki more le duh sam izpoznati. Aritmetika daje tu prvo priliko, in otrok more z njo pričeti. Tudi prava logika je zlo podobna aritmetiki. Logike se mora tedaj vaditi, ko hitro pride do pameti (l' âge de discretion). Vzlasti se ima pa razum uriti pri geometriji in sorodnih znanostih, kjer se po podobah vravnava, utrja in natančnosti privadi. Dalje si mora mladenič osvojiti spretnost razmišljanja o morali, politiki in pravu; predložo se mu slučaji, kjer se ima, da svoj namen doseže, izmotati iz zaprek. Vzlasti bode zgodovina prilike in izglede ponudila, kjer se tako rekoč mladina udeležuje posvetovanja kraljev in cesarjev. Tu je tudi priložnost, da se polagoma seznanji z državljanskimi in cerkvenimi zakoni, z javnim pravom in imenitnimi naredbami (ordonnances). Na to naj se nasloni znanje verstva, katero ima velik vpliv na politiko; sledi naj ob kratkem si-

da je uže pred desetimi leti bila baš kranjska trgovinska zbornica, zlasti pa njen predsednik V. C. Supan, (tačas ko je bila še slovensko-narodna večina v njej in ko se je še postavno volilo, a ne po biričih sleparilo kakor zdaj: sodnijski dokaz pred porotniki se od nas še vedno ponuja!), ki je svoj glas povzdignila proti svobodno-trgovinskeji politiki, sosebno proti tolikanj škodljivej dopolnilnej konvenciji z Anglijo. V. C. Supan je v svojej brošuri „Schutz der heimischen Arbeit“ uže tačas zagovarjal te principije, ki so zdaj sploh do veljave prišli. Ali naši Tagblattarji, ki so take nule in ničevdce v zbornico spravili kakor so Dreo, Trpin itd., so tačas le posmehovali se in zabavljali na „grosse slovenische National-Oekonomien.“

Jugoslovansko bojišče.

Dalmatinskemu „Narodnemu Listu“ se piše iz taborov vstaških: „Prosimo vas oprovreči najodločnejše vest, da nameravajo hercegovski vstaši po zimi bojevanje vstaviti do spomladi. Narobe, mi se zanašamo v zimo za velike vspehe, ker nam more zima malo nehuditi, ali azijatskeji turškeji vojski se nij z našo ljuto zimo šaliti, ker je vajena toplega podnebja. Nam je za junaško prezimiti samo dobre obleke treba, a te je uže precej dobljene. Sicer zdaj tudi bolje stojimo glede orožja in glede števila. Za drugo hočemo misliti sami, sosebno da preko zime dokažemo Turčinu, kako velja, da po zimi gredo junaci v boj, a ne zimogrozni ljudje. Uže smo vse osnovali, kako po zimi sovražniku dokažemo, da smo živi in vsi zbrani. Bratom našim bodi torej na znanje, vse to s priporočenjem, da se nas domislijo, posebno kar se odeje tiče. Znamo pak, da hočemo na spomlad živejše rolo igrati, ker nam tačas ne bode vzkračena pomoč naših dveh kneževin (Srbije i Črnogore) naj misli blebetuša diplomacija kar hoče. Mi smo na vsako žrtev pripravljeni, in nikoga se ne plašimo. Živela svobodna naša domovina!

„V Bosni nij več vstanka“, tako je pravila bog vé kolikrat uže „N. fr. Pr.“, a sedaj pa je primorana sama poročati; „Šest turških bataljonov v Mostaru je dobilo povelje iti v Bosno, ker tam se vstaja razdaljuje“. Hrvatskemu „Obzoru“ se brzojavlja

stem teologije, ki se mora na krepke razloge, sv. pismo in cerkveno zgodovino opirati. Vse te reči zahtevajo od fantazije ločeno mišljenje. Na pamet dobro oprta vera daje vesti tolažbo in duhu (esprit) globoki mir; ali vera brez razlogov je malo vstrajna in se isprevrže v maloverstvo ali hinavstvo.

Druge šolske znanosti, retorika in filozofija, kamor Leibnitz tudi fiziko in matematiko prišteva, se nemajo tako učiti, kakor so se tedaj po šolah učile. Retorika zahteva, samo praktične vaje, katere naj se po pravilih na svojem mestu pridjanih, utrdijo. Učenec naj pogosto govori, pri igrokazih in navideznih posvetovanjih o važnih pravdah in zgodovinskih dogodbah. Posebno naj se vadi, svoje razloge pismeno urediti; v tem se razsodnost še jasneje pokaže.

Modroznanstvo se da pri logičnih vajah učiti, ako se dobri izgledi iz praktičnih znanstev naberejo in po njih sreca koristni uki

iz Nove Gradiške: Moj Kobašem in Svinjarom nasproti Nove kapele je bil 11. oktobra prvi boj. Turci so razbežali. Vstaši so ohrabreni s tem prvim korakom in se pripravljajo na drugi. Dosedaj jih je tu okolo 400, dobro oboroženih“. — Iz Sarajeva se istemu listu piše mej družim: „Mi (Bošnjaci) se trdno nadamo, da velika Rusija neče dopustiti končno propast našo, jer se mi sedaj ali nikoli osvoboditi moremo... Na vse strani se naše čete junaško drže. V Sarajevu nij več nego 150 turških vojakov, vse drugo je šlo na vstaše.“

Iz Grahova v Dalmaciji se piše „N. L.“ o ranjencih: Velike so potrebe za ranjene naše brate v boji proti nekstu, ter velja, da vsak slovansk rodoljub misli, kako pomagati. Treba povezač, čiste obleke za ranjence, sko hočejo ikako preboleti teške rane. Zima je na pragu, a ubogi nemajo ni postelje, ni pokrivač, ne družih potrebnih stvari. Pričakujemo pak še novih ranjencev. „Pomozite bratje, ako boga znate!“ — Torej naš slovenski odbor v Ljubljani ima potreb dovolj.

„Glas Črnogorca“ nij vesel sedanje situacije v Srbiji. On piše: „Nečemo več pisati uvodnih člankov. Kar smo imeli, vse smo povedali. Ker, kaj da pišemo? Da solumo Črno goro? To nij potrebno! Da gonimo druge na vojno? To nam se ne zdi ni shodni ni dostojno srbskega imena, katero je z vednim vojnobornim duhom proslavljeno. Ako sedaj nijmo vsi odločni za vojno, ne bodemo nikdar. Da bi razpaljevali navdušenje v narodu našem? Tega nas je sram, ker bi s tem le sramotili narod svoj... Rat ali mir — častni i slavni rat (vojna) ali sramotni smrtonosni mir. To vprašanje se mora kmalu rešiti. Potem bomo i mi znali, kaj bi pisali. Do tačas pa nečemo pisati uvodnih člankov.“

Iz Grahova so brzojavlja „Glasu Črnogorca“: Djuro Radan je napal z 200 drugovi Turke pri Dabri. Palo je 60 Turkov, vstaši so osvojili 20 pušk odstraguš.

Vstane dobiva če dalje več, podpore. Celo v New-Yorku v Ameriki se je ustanovilo „slovansko društvo dobrotvornosti“, ki pobira mej Slovani, živečimi onkraj oceana

vtisnejo. V tem je filozofija gramatiki podobna: tudi ona potrebuje malo pravil, a veliko izgledov. In še ta pravila se morajo učiti na izgledih in tako, bi rekel, da se na nje še ne misli ne.

To so Leibnitzove ideje, ki so večjidel uže praktično izpeljane ali se pa z malimi premembami dajo izpeljati. Kar se tiče omenjenega razmišljanja in odgovarjanja na vprašanja o morali, politiki in pravu, je imel Leibnitz nekaj enakega pred očmi, kakor so dandenašnji seminari na univerzitetah. Kdor koli je bil na univerziteti, bode pritril da se štejejo ravno ti seminari mej najkoristnejše ustanove na naših univerzitetah. V zadnjih letih so je za to skušali tudi na juridični fakulteti vpeljati, kjer so blezo najboje potrebni, in upati gre, da bodo s časom i tukaj obilni sad obrodili.

V. K.

podpore za Hercegovince in Bošnjake. Amerikanski časnikji jih živo podpirajo. Predsednik društva je nekov trgovec po imenu Koščina, podpredsednik amerikanski Dalmatince Lazarović.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 18. oktobra.

Delegacije so končale svoje delovanje v nedeljo. Dovolile so denarje za nove kanone za vojsko in druge skupne potrebe — mnogo, da je strah. V vnanjej politiki pak se je kazala nemško-mugjarska malodušnost in nič nijmo videli vspehov, celó fraz je bilo malo.

Avstrijska monarhija plača za pribegle Bošnjake in Hercegovce vsak dan 10.000 gld. Ker dobi vsak odrasten begun iz Turškega po necem starem dvornem dekretu 7 kr. na dan in otroci po pol, lahko izračunaš, koliko pribeglih je uže. Za največjo silo se s sedmimi krajcarji uže preživi, ali za obleko in za drugo morajo odbori skrbeti.

Novoizvoljeni tirolski poslanci so sklenili, iti v državni zbor. Pasivna politika torej nij mogla niti na Tirolskem prodrati, da-si so češki listi agitirali za njo. Res se more vsa opozicija v Avstriji le na polji aktivnosti zjediniti.

Vnanje države.

Srbski knez Milan se je nedeljo 17. oktobra srečno vendar enkrat oženil in poročil se svojo bogato Natalijo Kečko. Oficijozni belgradski telegraf pravi sicer, da je bilo ljudstvo navdušeno. Vendar mi sodimo, da razen navadnih zijaletij navadnega ljudstva nij bilo posebnega družega navdušenja, ker srbski narod je uže večkrat v zadnjem času izrekel, da bi mu v sedanjem vremenu bila ljubša „batalja“, nego „Natalija“. Ker ima sedaj knez zadnjo, poloti se Milan na spomlad vendar tudi morda prve.

Bavarsko ministerstvo je kralju dalo svojo ostavko, kar je moralo storiti, ker je bila nezaupnica proti njemu sprejeta. Bavarski kralj Ljudvig II. je sklical svoje svetovalce skup na posvet, kaj storiti: ali odpustiti ministerstvo, ali razpustiti zbornico. To je zelo važno za Nemčijo, ker od tega zavisi dalje razvijanje nemškega jedinstva. Nemški časniki se za to močno bojé, da bode odpustil ministerstvo, sosebno ker patrijoti bolj naglašajo njegovo bavarsko suvereniteto, kar mu godi. Sicer je pa v tem trenutku, ko to pišemo, morda uže vse odločeno.

Prusijansko-nemški listi se veselé potovanja nemškega cesarja v italijanski Milano. Naglašajo, kako so se časi izpremenili, kajti nekda je nemški cesarji hodili preko Alp samo na čelu velicij vojsk in hoteli osvojiti Italijo, sedaj pak pride Vilelm sam in v prijateljskem namenu. Italijani se spremajo, da Nemca gostoljubno sprejmó. — Govori se celó, da papež misli po milanskem škofu poskusiti spraviti se z nemškim cesarjem, ter da zarad tega Bismarka nij v cesarjevem spremstvu.

Mej Kitajskim in Angličanskim še vedno nij mir gotov, temuč je vojna mogoča. Kitajci, ki imajo otroka za cesarja, znajo angleške terjatve odlašati, vendar odbijajo jih ne, tako da je „casus belli“ še vedno mogoč.

Dopisi.

Iz Ljubljane 16. okt. [Izv. dop.] 14. oktobra sta imela odbora „Slovenskega učiteljskega društva“ in „Narodne šole“ sejo. Na dnevnem redu je bila volitev predsednikov in drugih funkcionarjev. Z ozirom na to, da imajo ljubljanski učitelji služeci mestu in vladi vedno nepri-

Vol. Kermanner

like, ako so na čelu slovenskih društev, voli se za predsednika „Slovenskega učiteljskega društva“ okrajni šolski svetovalec in vrli narodni učitelj pri Devici Mariji na Polji (blizu Ljubljane), g. Blaž Kuhar, za podpredsednika pa g. Franjo Govekar, nadučitelj na Igu. Za tajnika in blagajnika je bil izbran g. M. Močnik. Sklene se na dalje, da bode društvo v zimskem času snovalo znanstvena predavanja, ali če to ne bode mogoče, popularne govore, na pr. o novejši meri in vagi, o vzreji itd. V ta namen se boče porabiti ali čitalniška dvorana ali parreduta. Tudi v tem je bil odbor enih misli da si društvo najame v zvezi z društvom „Glasbeno matico“, „Narodno šolo“ in „Vdovskim učiteljskim društvom“ potrebne sobe za svoje društvene namene, kar se bode brž čas dobilo v Virantovej hiši. — Za predsednika „Narodne šole“ je bil izvoljen g. Fr. Stegnar, za podpredsednika g. A. Praprotnik, za tajnika gosp. J. Tomšič, za blagajnika gosp. M. Močnik.

Iz Krškega 17. okt. [Izv. dop.] Požar 7. oktobra t. l. v bližnji Velikej vasi je vpepelil 7 hiš in vsa gospodarska poslopja. Nesreča je tem večja, ker je zima predurmi in pogorelci in njih živina brez strehe, brez živeža. Tedaj so primorani iskati pomoči pri sosedih.

O priliki volitve županove in svetovalcev 1. t. m. za Krško občino se je za nesrečne na Avstrijska tla pribegle Hercegovince nabralo 35 gl. Denes pri priliki storjene obljube od strani novega občinskega zastopa smo tudi nabirali mile darove, katere tu hvaležno izkažemo in sicer so darovali gg.: Friderih Bümches 4 gl. Anton Lavrinšek 5 gl., Anton Rupert 1 gl., Ivan Kapler 1 gl., Dr. Karel Koceli 5 gl., Vilj. Pfeifer 20 gl., J. N. G. 1 gl. 80 kr., Anton Jugovic 2 gl., Franjo Petrič 1 gl., J. Gros 1 gl., J. Pirc 1 gl., Karel Zöner 1 gl., J. Rumpret 5 gl., Fr. Avman 2 gl., J. Schenker 50 kr., J. Engelsberger 1 gl., A. Vertačič 1 gl., J. Kovačič 1 gl. Tukajšnje okr. glavarstvo je uže tudi nabiralo pri tukajšnjih uradnikih milodare, obžalujemo, da nam niso imena dotičnih na razpolaganje, da bi nje priobčili. Toliko smo vendar poizvedeli, da je g. M. Hočevar izdatni znesek 200 gl. in sosedji graščak g. Lenk daroval 10 gl. Državni poslanec g. Hočevar se je 15. t. m. uže odpeljal v Beč, mej tem je g. V. Pfeifer po mnogih opraviilih še zadržan zapustiti dom.

Tudi sosednji naš poslanec g. dr. Razlag odide še le prihodnji mesec v Beč, ker ima doma še preveč posla. Ako bode dovoljeno od naše kranjske vlade pobirati v naši kronovini milodare za pogorelce, priobčimo dotični oklic, da se revežem vsaj nekoliko pomore.

Iz Rojana pri Trstu 14. oktobra [Izv. dop.] V št. 210. „Slov. Naroda“ nahaja se dopis 13. sept. iz Trsta, ki popisuje besedo v Rojanskej čitalnici napravljeno v prid hercegovinskim vstaškim sirotam. Moj za dan zakasneli dopis o istem predmetu ste vrgli kakor je to naravno v „pitikoš“ kakor bi rekel „gospod despót slovenskega jezika“. Zakaj, da to omenjam? Omenjeni dopis iz Trsta ne izreče, da je bila beseda v rojanskej čitalnici, tako, da bi si čitatelj misliti moral, da je bila v mestnej. Nečem reči, da je g. dopisnik iz Trsta to z namenom tako

pisal. No [po pravilu „vsacemu svoje“ i v pomirjenje udov rojanske čitalnice in druge gospóde ki se je omenjene besede udeležila, katera je svojemu namenu 100 gl. čistega dohodka vrgla, bode konstatirano, da je bila v rojanskej čitalnici. — Kakor se to uže toliko let godi, bode v rojanskej čitalnici 1. novembra predstava igre „Mlinar in njegova hči“.

Od Save 15. okt. [Izv. dop.] Mnogokrat se je uže govorilo in po različnih domačih novinah pisalo, da je podlaga občne narodne omike narodna ali ljudska šola. To je uvidela i vlada, ki je šolsko postav tako uredila, da se, ako se vestno izpolnjuje, občna narodna omika doseči more. Dajte nam šol in sicer dobrih šol, to se sliši dandenes mnogokrat. Da, šole se res pridno tu in tam množijo, a če uže res šola dozidana stoji, še namen šole nij dosežen. Če je poslopje, mora biti tudi še mož, kateri namen šole doseči si prizadeva. Mož mora biti značaja, kateri služi ne samo deci, nego tudi odrastenim v izgled. Le tak kraj je srečen, ki ima takega učitelja. Bogu hvala, da se je zadnje čase število neznajnih učiteljev izmanjšalo, kajti izprevideli so, da mora imeti vse lastnosti dobrega rodo in domoljuba, sicer odgoji Avstriji neudane državljane.

A žalibog, da se moramo bridko potoziti zoper učitelja v Krškem, kateri ne zna, čemu je v Krškem, i kateri si res ne zasluži ime „učitelj“, ter vsem svojim tovarišem sramoto in nečast dela. G. Gašperin ima še to starokopitno misel, da so narodne šole za to, da se narod ponemčuje. Revež je uže večkrat pokazal, da slovenskega ne zna, ker domačih spisov nič ne čita. Mej drugim si še dovoljuje taci predznosti, da zasluži od strani kolegov ostro grajo katera mu menda tudi ne uide, i po postavah še kazni. Predznil se je namreč v nemčurskem lističu „Laib. Schulzeitung“ uže dvakrat objaviti, ter učitelje sumničiti, da imajo „Filiale des krain. Landeslehrervereins“. A vendar učitelji krškega okraja še nobenih statutov za „Filiale“ nima, marveč samo brez statutov zborujejo. Kajti če bi učitelji tega okraja, kateri se, kar značajnost, možatost in izobrazenost zadeva, od g. Kašperina zelo odlikujejo, zvedeli, da spadajo k nemškutarskemu društvu, odstopijo vsi, i ostane v „Filiali“ na cedilu le še Gašper kateri ima sposobnost, predsednik biti stolom in klopem. Menda je kakor po navadi pri objavi te smešnosti nekoliko preveč v kozarec pogledal. Žalostno res, da je Krško obsojeno, takega učitelja imeti, kateri izven šole ne ve boljšega početi, kot za Nemštvo propagando delati in domorodce zasmehovati, tako, da je okolica na tega možiceljna uže nejevoljna.

Domače stvari.

— (Deželni načelnik Vidman) je, kakor se iz gotovega vira poroča, v resnici na Dunaji prosil, da bi bil prestavljen. Mi vsakako podpiramo njegovo prošnjo, ker si želimo resnejšega moža in realnejšega avstrijskega politikarja na mestu deželnega načelnštva.

— (Šiška brez šole.) Žalostno je, če so otroci na gorskih vaseh brez šole, brez poduka, še žalostnejše je, ako so pre-

cejšnje vasi na lepi ravnini brez šole kakoršnih je še dosta na Kranjskem, najžalostnejše pa je, ako se čuje, da je vsa vas Šiška pri Ljubljani brez šole, da morajo otroci brez vsega poduka doma ostajati. — Dosedaj so namreč otroke iz Šiške sprejemali še v ljubljanske šole, a zdaj pa jih nečejo več. Mesto pravi: mi imamo šole za svoje otroke; c. kr. vadnica jih pa za to ne sprejema, ker nemški ne znajo. — Kdaj se bode g. vitez Gariboldi s križcem za zasluge, domislili šiškarskih otrok in jim prepotrebno šolo naredili? Obljubili ste jim jo uže davno!

— (G. Predika), učitelj na tukajšnjem učiteljskem izobraževališči se je menda uže navzel nemškutarskega duha učitelja Zimovega, da je začel letos slovenske naloge — nemški (!) klasificirati. Spodobi se, kar tudi zahtevamo, da bi imenovani gospod slovenske naloge tudi slovenski klasificiral. Učenci so se kar začudili, zagledavši v svojih slovenskih zvezkih „nemške“ rede; kajti tega dosedaj niso bili navajeni. Morebiti pa bode omenjeni gospod letos slovenske naloge „nemški“, a nemške pa slovenski klasificiral? To bo gotovo po novejši modi.

— (Učiteljske preskušnje.) Včeraj so se pričele v Ljubljani preskušnje, katerih se udeležujejo oni učitelji, ki morajo narediti še 2. izpit učiteljske sposobnosti, da se morejo na svojih službah definitivno postaviti. Oglasilo se je 11 učiteljev in 2 učiteljici.

— (Pri g. J. Franketu) smo videli mej drugimi podobami osem dovršenih portretov, predstavljajočih znano rodbino velicega trgovca g. Gorupa, katere se nam zdi, da je slikar s posebno pridnostjo delal in so zato šteti mej najboljša portretna dela g. Franketa. Vpodobljene osebe razne starosti, od pol odraslega deteta, do sivega starčka, kažejo odločno značaj dotične starosti in individualnosti, ali z drugim besedami, portreti so podobni; zadostujejo pa tudi umetniškimi zahtevam, ker se okusno prezentirajo. Tudi je slikar skrbel pri teh podobah, ki so sicer vse enake velikosti, za potrebno dobrodejno izpremembo in dosegel to po naših mislih najbolj s tem, da je postavil deca v različne primerne kraje, tako da bi se mogle vzeti tudi za „genre“-slike, n. pr. pri dekličih z cveticami. Podobe so izpostavljene po dve in dve za nekaj dni pri Mačku na velikem trgu in torej opozorujemo na nje ljubljanske prijatelje umetnosti.

— (Društvo „Sloga.“) Pravila imenovanega društva, uže tretjič prenarejena, niso potrjena. Kakor se čuje, je §. 15 teh pravil uzrok, kateri se glasi, da se smejo polnoletni gosti v društvo uvajati, ter nasvete staviti in govoriti.

— (Iz ljutomerskih gor) 16. t. m. se nam piše: Denes smo videli prve birače. Vina bode letos primerno malo, ali prav dobro bo, ker je grozdje popolnem zrelo, ter ima obilo sladkorja. Nij dvombe o dobri prodaji, katere nam je vsled pomanjkanja denarja jako treba.

Izpred porotnega sodišča.

V Ljubljani 14. oktobra.

(Surovost.) Lorenc Pogačnik je leta 1873 po očetovej smrti grunt prevzel in Katarino Legat iz Žirovnice za ženo vzel,

s katero je imel tudi jednega otroka. O imenovanem se govori kot slabem kmetu, kateri je pijanosti udan in surovega obnašanja, tako, da je svojo mater in sestro od doma zapodil in tudi s svojo ženo večkrat tako grdo ravnal da je morala, kakor je to od priče dokazano, ležati. S. svečana t. l. pripeljal se je Lorenc Pogačnik iz Radovljice domu, je ispregel in se zaradi tega ujezil ker nij žene doma našel, katera je bila s 6 mesecev starim otrokom k sosedinji odšla. Ko Katarina Pogačnik prihod moža zapazi, vrne se nazaj k možu, ki jo je na vogalu hiše pričakoval. Nič hudega sluteča pride do njega, on jo pa v prvo z nogo brene potem po hrbtu udarja, tako da je z otrokom na rokah pred durmi na tla pala. On jej odvzame otroka, ponese ga v hišo, a vrnivši se na tleh na hrbtu ležečo ženo z obuto nogo še kake trikrat v trebuh in želodec suni, tako da se je komaj v hišo privlekla in v noči ob štirih umrla. Pri odbukeji se zunaj nij nič poškovanj našlo, pri notranjej preiskavi trupla pa se je konstatirala tolar velika luknja na spodnjem kraju želodca, potem na postranskih črevah in na tisti strani trebušnice, katera je k trebuhu obrnena, krajcar veliki istopki krvi.

Obsojen je bil obtoženi L. Pogačnik radi hudodelstva uboja po §. 140 k. z. na 8 let teške ječe.

Razne vesti.

*(Beethovnova ljubica). Ko je bil veliki mojster umrl, so našli v skritem predalu njegove pisalne mize nekaj listov, ki jih je pred veliko leti odposlal bil, a pozneje nazaj dobil, listov polnih goreče strasti, redke sile mišljenja. Kdo je bila neumljiva ljubica, zvedelo se je stoprv čez mnogo let po smrti slavnega mojstra. Bila je to šestnajstletna grofica Julija Guicciardi, kateri je bil Beethoven v poletju leta 1801 te goreče vrste pisal bil. Mlada čarovna in duhovita dama je bila Beethovnova učenka, ter ga je tudi vroče ljubila. Kako se je vez ljubezni raztrgala nij znano, bržkone rodbini učenke Beethoven ki je bil brez službe in brez gotovih dohodkov, nij godil. Leta 1802 se je vez raztrgala. Beethoven globoko razžaljen, je bežal na posestvo prijateljice svoje grofinje Erdödy. Nekateri celo trde, da je tam za nekaj časa zginil, toda so ga našli v odstranjenem kotu vrta vsega obupnega — hotel si je tam gladom življenje končati. Julija se je poročila kmalu potem z grofom Gallenbergom, ki je kot gledališčni podvzetnik in godbeni direktor šel v Neapel, kamor je tudi soproga spremljala ga. Zakon nij bil srečen. Beethoven je po prijateljih večkrat izvedel od razmerah nekdanj tako ljubljene Julije; ko pa se je čez dvajset let na Dunaj vrnila ter nekdanjega učitelja in ljubimca obiskala, okamenelo mu je srce, ter jo je osorno odvrnil od sebe.

Vsem bolnim moč in zdravje brez leka in brez stroškov po izvrstni

Revalesscière du Barry

v Londonu.

28 let uže je nij bolezni, ki bi jo ne bila ozdravila ta prijetna zdravilna hrana, pri odraslih in otrocih brez medicinske stroškov; zdravi vse bolezni želodca, na živcih, dalje prsne, i na jetrah; žleze in vnetja, bolečine v ledvicah, jetiko, kašelj, neprebravljene, zaprtje, prehlajenje, nespanje, slabosti, zlato žilo, vodenico, mrzlico, vrtoglavje, silenje krvi v glavo, žumenje v ušesih, slabosti in blevanje pri nosečih, ožonost, diabet, trganje, shujšanje, bledico in prehlajenje; posebno se priporoča za dojenice in je bolj, nego dojnično mleko. — Izkaz iz mej 80.000 spriče-

val zdravilnih, brez vsake medicine, mej njimi spričevala profesorja Dr. Wurzerja, g. F. V. Beneka, pravega profesorja medicine na vseučilišču v Mariboru, zdravilnega svetnika Dr. Angelsteina, Dr. Shorelanda, Dr. Campbella, prof. Dr. Dédé, Dr. Uré, grofinje Castlestuart, Markize de Brehan a mnogo drugih imenitnih oseb, se razpošiljava na posebno zahtevanje zastoj. Kratki izkaz iz 80.000 spričeval.

Spričevalo zdravilnega svetnika Dr. Wurzerja, Bonn, 10. jul. 1852.

Revalesscière Du Barry v mnogih slučajih nagradi vsa zdravila. Posebno koristna je pri dritti in griži, dalje pri sesalnih in obistnih boleznih, a t. d. pri kamnju, pri prisadljivem a bolehnem draženju v secalni cevi, zaprtji, pri bolehnem bodenju v obistih in mehurji, trganje v mehurji i. t. d. — Najbolje in in neprecenljivo sredstvo ne samo pri vratnih in prsni boleznih, ampak tudi pri pljučnici in sušenju v grlu. (L. S.) Rud. Wurzer, zdravilni svetovalec in član mnogih učenih društev.

Winchester, Angleško, 3. decembra 1842.

Vaša izvrstna Revalesscière je ozdravila večletne in nevarnostne prikazni, trebušnih bolezni, zaprtje, polne čutnice in vodenico. Prepričal sem se sam glede vašega zdravila, ter vas toplo vsakemu priporočam.

James Shoreland, ranocelnik, 96. polka.

Izkušnja tajnega sanitetnega svetovalec gosp. Dr. Angelsteina.

Berolin, 6. maja 1856.

Ponavljaje izrekam gledé Revalesscière du Barry sestransko, najbolje spričevalo.

Dr. Angelstein, tajni sanit. svetovalec. Montona, Istra.

Učinki Revalesscière du Barry so izvrstni.

Ferd. Clausberger, c. kr. okr. zdravnik.

Spričevalo št. 76.921.

Obergimpert, (Badensko), 22. aprila 1872.

Moj patient, ki je uže bolehal 8 tednov za strašnimi bolečinami vnetic jeter, ter ničesar použiti nij mogel, je vsled rabe Vaše Revalesscière du Barry popolnoma zdrav.

Viljem Burkart, ranocelnik.

St. 80.416. Gosp. F. V. Beneka, pravi profesor medicine na vseučilišču v Mariboru (Nemčija), piše v Berliner Klinische Wochenschrift od 8. aprila 1872 to le: „Nikdar ne zabim, da je ozdravila enega mojih otrok le takozvana „Revalenta Ara-

bica“ (Revalesscière). Dete je v 4. mesecu vedno več in več hujšalo, ter vedno bljuvalo, kar vsa zdravila nijso bila v stanu odpraviti; toda Revalesscière ga je ozdravila popolnoma v 6 tednih.

St. 79.810. Gospo vdovo Klemmovo, Düsseldorf, na dolgoletnem bolehanju glave in davljenji.

St. 64.210. Markizo de Brehan, boleha je sedem let, na nespanji, treslci na vseh udih, shujšanji in hipohondriji.

St. 65.715. Gospodični de Montlouis na neprebavljenji, nespanji in hujšanji.

St. 75.877. Flor. Köllerja, c. kr. vojašk. oskrbnika, Veliki Varaždin, na pljučnem kašlju in bolehanju dušnika, omotici i tiščanju v prsih.

St. 75.970. Gospoda Gabriela Tešnerja, slušatelja višje javne trgovinske akademije dunajske, na skoro breznaejni prsni bolečini in pretresu čutnic.

St. 75.928. Barona Sigmo 10letne hramote na rokah in nogah i. t. d.

Revalesscière je 4krat tečnejša, nego meso, ter se pri odraslih in otrocih prihrani 50krat več na ceni, gledé hrane.

V plehastih pušicah po pol funta 1 gold. 50 kr.,

ant 2 gold. 50 kr., 2 funta 4 gold. 50 kr., 5 fun-

ov 10 gold., 12 funtov 20 gold., 24 funtov 36 gold.,

— Revalesscière-Biscuiten v pušicah 2 gold. 50 kr.

2 gold. 50 kr. — Revalesscière-Chocolatée v prahu

na 12 tas 1 gold. 50 kr., 24 tas 2 gold.

50 kr., 48 tas 4 gold. 50 kr., v prahu na 120 tas

10 gold., na 288 tas 20 gold., — za 576 tas 36 gold.

— Prodaje: Barry du Barry & Comp. na Du-

našji, Wallfischgasse št. 8, v Ljubljani Ed.

Kahr, J. Svoboda, lekar pri „zlatem orlu“,

v Gradcu bratje Oberanzmeyer, v Inns-

bruku Diechtl & Frank, v Celovcu P. Birn-

bacher, v Lenci Ludvig Müller, v Mariboru

M. Merič, v Meranu J. B. Stockhausen, v

Zagrebu v lekarnici usmiljenih sester, v Čer-

novicah pri N. Snirhu, v Oseku pri Jul. Da-

vidu, lekarju, v Gradcu pri bratih Oberranz-

meyer, v Temešvaru pri Jos. v Papu, mestnemu

lekarju, pri C. M. Jahnerju, lekarju, v Varaž-

dinu pri lekarju dr. A. Halterju, kakor v vseh

mestih pri dobrih lekarjih in specerijakih trgovcih;

tudi razpošilja dunajska hiša na vse kraje po poštinih

(247)

Andreas Keppa,

doktor vsega zdravoslovja,

naznanja p. n. občinstvu, da se je v Brézi-
cah kot praktični zdravnik naselil. (350—3)

Dunajska največa

27 kr.

Zaloga

solidne in znane zanesljive firme

Bernhard Pollak-a

na Dunaji,

Kärntnerstrasse 14,

(vis-à-vis Weiburggasse).

prodaja jedina z vestno garancijo naj-

boljše kakovosti in pravosti blaga vedno

Najnovejše

za vsako sezono,

ovčje-volnate oblačilne snove.

Ravno tako tudi vse si misleče vrste,

platenega, modernega, kurentnega in

pletanega blaga, svilnate in žametaste

trake, ravno tako tudi guipir-čipke

vsake baže, poleg še tisoč drugih stvari.

Izgledki i zaznamek

blaga

zastonj in franko.

Naročila, tudi najmanjša brzo po

poštnem povzetku. (325—6)

Nepristujoče jemlje se

nazaj brez zadržka.

Lekarna Piccoli.

„K angelju“
v Ljubljani.

Aparati za samo-briganje,
pasovi za počene, uretralne in
maternične brizgje.

Menoti-Pastilje (ki so na dunajske svetov-
nej izložbi 1873 dobile darilo). Te pastilje
čudovito delajo proti prehlajenji in krču, kakor
proti kašlju, jetiki, ki se še le začnjenja, proti
hripi, boleznim na pljučih in v grlu, in proti
vsakovrstnem kašlju, tudi kroničnem. Škatljica
velja 75 kr.

Neizmotljivo sredstvo zoper mrzlico.
Učinek tega léka je dokazana istina in vsaki
bolnik, ki je lék uže poskusil sam na sebi, se
bode radostno prepričal, da je najmočnejše in
zanesljivejše sredstvo do sedaj znanih zoper
ponavljajočo se mrzlico. 1 steklenica 80 kr.

Pravi sajdlincev pulver. Nareja se z
čisto kemičnih tvarin. 1 škatlja 80 kr., 1 tucat
škatelj 6 gold. 60 kr.

Pravo vinsko žganje z soljo, v
pomoč bolehnemu človeštvu, pri vseh notranjih
in vnanjih prisadnih, zoper večino bolezni, po-
sebnost za vsakovrstne rane itd. 1 steklenica
40 kr.

Rajževi pulver. Izključljivo iz vegeta-
bilnih tvarin, posebno zdrav za kožo, katerej
podeli izvorno brhkost in čvrstost, kar se na-
haja le pri mladini. 1 paket 10 kr., 1 škatlja
40 kr.

Ribje olje, pošiljano na ravnost iz mesta
Bergen na Norveškem, brezkusno in ne slabo-
dišeče, 1 originalna steklenica 80 kr.

Sok iz Tamarinde. Po mrzlih sredstvih
iztlačen. Učinkuje znamenito krepilno in olaj-
šajoče. 1 steklenica 40 kr. (132—126)

Naročila se izvršujejo vračajo-
čoj se pošto proti poštnemu povzetju.